

Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 12. októbra 2017*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti –
Nariadenie (EÚ) č. 650/2012 – Dedičské veci a európske osvedčenie o dedičstve – Rozsah pôsobnosti –
Nehnuteľnosť nachádzajúca sa v členskom štáte, ktorého právny poriadok nepozná vindikačný odkaz –
Odmietnutie uznať vecné účinky takéhoto odkazu“

Vo veci C-218/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný
rozhodnutím Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim (Krajský súd Gorzów Wielkopolski, Poľsko)
z 8. marca 2016 a doručený Súdnemu dvoru 19. apríla 2016, ktorý súvisí s konaním začatým na návrh:

Aleksandra Kubicka

za účasti:

Przemysława Bac, konajúca v postavení notárky,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory M. Ilešič, sudcovia A. Rosas, C. Toader (spravodajkyňa), A. Prechal,
a E. Jarašiūnas,

generálny advokát: Y. Bot,

tajomník: M. Aleksejev, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní z 1. marca 2017,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- Przemysława Bac, konajúca v postavení notárky, v zastúpení: M. Margoński, zástupca notariálny,
- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, M. Nowak a S. Żyrek, splnomocnení zástupcovia,
- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze, J. Möller, M. Hellmann a J. Mentgen, splnomocnení zástupcovia,
- grécka vláda, v zastúpení: E. Tsaousi a A. Magrippi, splnomocnené zástupkyne,
- španielska vláda, v zastúpení: V. Ester Casas a S. Jiménez García, splnomocnení zástupcovia,

* Jazyk konania: poľština.

- maďarská vláda, v zastúpení: M. Z. Fehér, G. Koós a M. Tátrai, splnomocnení zástupcovia,
 - Európska komisia, v zastúpení: M. Wilderspin a A. Stobiecka-Kuik, splnomocnení zástupcovia,
- po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 17. mája 2017,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 2 písm. k) a l), ako aj článku 31 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 2012, s. 107).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci sporu týkajúceho sa konania začatého na návrh pani Aleksandry Kubickiej na notárskom úrade so sídlom v Słubiciach (Poľsko) na účely zriadenia závetu v podobe verejnej listiny obsahujúcej vindikačný odkaz.

Právny rámec

Právo Únie

- 3 Odôvodnenia 7, 8, 15, 18, 19 a 37 nariadenia č. 650/2012 znejú takto:

„(7) Je potrebné uľahčiť riadne fungovanie vnútorného trhu odstránením prekážok voľného pohybu osôb, ktoré v súčasnosti narážajú na problémy pri uplatňovaní svojich práv v kontexte dedenia, ktoré má cezhraničné dôsledky. V európskom priestore spravodlivosti musia mať občania možnosť usporiadať svoje dedičstvo vopred. Musia byť efektívne zaručené práva dedičov a odkazovníkov, ďalších osôb s blízkym vzťahom k zosnulému, ako aj veriteľov poručiteľa.

(8) Na dosiahnutie týchto cieľov by toto nariadenie malo spojiť ustanovenia o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní – alebo prípadne prijímaní –, vykonateľnosti a výkone rozhodnutí, verejných listín a súdnych zmierov, ako aj o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve.

...

(15) Toto nariadenie by malo umožniť vznik alebo prechod práva k nehnuteľnému alebo hnutel'nému majetku na základe dedenia, ako sa ustanovuje v rozhodnom práve na dedenie. Nemal by ním však byť dotknutý obmedzený počet (*numerus clausus*) vecných práv, ktoré poznajú vnútroštátne právne poriadky niektorých členských štátov. Od členského štátu by sa nemalo požadovať uznanie vecného práva, ktoré sa vzťahuje na majetok nachádzajúci sa v uvedenom členskom štáte, pokiaľ jeho právo nepozná dané vecné právo.

...

(18) Požiadavky na zápis práva k nehnuteľnému alebo hnutel'nému majetku do registra by sa mali z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia vylúčiť. Zákonné podmienky a spôsob vykonania zápisu a orgány zodpovedné za kontrolu toho, či sú splnené všetky požiadavky a či je predložená alebo založená úplná dokumentácia alebo či obsahuje potrebné informácie, ako sú katastre alebo notári, by sa preto mali určiť v právnom poriadku členského štátu, v ktorom sa register vedie (v prípade nehnuteľného majetku *lex rei sitae*). Orgány môžu predovšetkým skontrolovať, či

právo zosnulého na majetok, ktorý je predmetom dedičstva a ktorý je uvedený v dokumente predloženom na zápis, je právo, ktoré je ako také zapísané v registri alebo ktoré je inak preukázané v súlade s právnym poriadkom členského štátu, v ktorom sa register vedie. S cieľom vyhnúť sa duplicite písomností by registračné orgány mali uznať takéto písomnosti, ktoré vyhotovili príslušné orgány v inom členskom štáte a ktorých pohyb sa ustanovuje v tomto nariadení. Európske osvedčenie o dedičstve vydané podľa tohto nariadenia by predovšetkým malo predstavovať platnú písomnosť na zápis majetku, ktorý je predmetom dedičstva, do registra členského štátu. To by však orgánom, ktoré sa venujú registrácii, nemalo brániť v tom, aby osobu žiadajúcu o zápis požiadali o poskytnutie takých dodatočných informácií alebo predloženie takých dodatočných dokumentov, aké sa požadujú podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom sa vedie register, napríklad informácie alebo dokumenty týkajúce sa zaplatenia daní. Príslušný orgán môže osobu žiadajúcu o zápis poučiť o spôsobe doplnenia chýbajúcich informácií alebo dokumentov.

- (19) Účinky zápisu práva do registra by sa mali z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia tiež vylúčiť. To, či má zápis napríklad deklaratórny alebo konštitutívny účinok, by mal preto určiť právny poriadok členského štátu, v ktorom sa register vedie. Takže ak si napríklad nadobudnutie práva na nehnuteľný majetok podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom sa register vedie, vyžaduje zápis do registra s cieľom zabezpečiť účinok *erga omnes* alebo s cieľom chrániť právne transakcie, mal by sa moment takéhoto nadobudnutia práva riadiť právnym poriadkom tohto členského štátu.

...

- (37) S cieľom umožniť občanom využívať výhody vnútorného trhu pri úplnej právnej istote by im toto nariadenie malo umožniť vopred poznať rozhodné právo pre ich dedičstvo. Mali by sa zaviesť harmonizované kolízne normy, aby sa zamedzilo protichodným výsledkom. Základné pravidlo by malo zabezpečiť, že sa dedenie bude predvídateľne spravovať právnym poriadkom, s ktorým má úzku väzbu. Z dôvodu právnej istoty a s cieľom predísť rozdeleniu dedičstva na niekoľko častí by sa malo uvedeným právnym poriadkom spravovať celé dedičstvo, t. j. všetok majetok tvoriaci dedičstvo bez ohľadu na povahu majetku a bez ohľadu na to, či sa majetok nachádza v inom členskom štáte alebo v treťom štáte.“

4 Podľa článku 1 tohto nariadenia:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na dedenie majetku zosnulých osôb. Nevzťahuje sa na daňové, colné a správne veci.

2. Z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia sú vylúčené:

...

k) povaha vecných práv a

l) zápis práv k nehnuteľnostiam alebo hnutelným veciam do registra vrátane právnych náležitostí takéhoto zápisu a účinky zápisu alebo opomenutia zápisu takýchto práv do registra.“

- 5 Článok 3 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia definuje „dedenie“ ako „prechod dedičstva po zosnulom a zahŕňa všetky dôvody prechodu majetku, práv a povinností z dôvodu smrti nezávisle od toho, či ide o prechod na základe právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti, alebo zo zákona“.

- 6 Článok 22 nariadenia č. 650/2012, nazvaný „Voľba práva“, vo svojom odseku 1 prvom pododseku stanovuje:

„Osoba si môže za rozhodné právo, ktorým sa bude spravovať dedenie jej celého dedičstva, zvoliť právny poriadok štátu, ktorého je v čase voľby alebo úmrtia štátnym príslušníkom.“

- 7 Článok 23 tohto nariadenia, nazvaný „Rozsah pôsobnosti rozhodného práva“, vo svojom odseku 1, ako aj vo svojom odseku 2 písm. b) a e) stanovuje:

„1. Právnym poriadkom určeným podľa článku 21 alebo článku 22 sa spravuje celé dedičstvo.

2. Uvedené právo upravuje najmä:

...

b) určenie oprávnených osôb, určenie ich príslušných dedičských podielov a povinností, ktoré im môže uložiť zosnulý, ako aj určenie iných dedičských práv vrátane dedičských práv pozostaleho manžela (manželky) alebo partnera (partnerky);

...

e) prechod majetku, práv a záväzkov tvoriacich časť dedičstva na dedičov, prípadne odkazovníkov vrátane podmienok a účinkov prijatia alebo odmietnutia dedičstva či odkazu.“

- 8 Podľa článku 31 uvedeného nariadenia, nazvaného „Prispôsobenie vecných práv“:

„Ak sa osoba dovoľáva vecného práva, na ktoré má nárok na základe rozhodného práva pre dedenie, a právny poriadok členského štátu, v ktorom sa práva dovoľáva, dotknuté vecné právo nepozná, toto právo sa v prípade potreby čo najviac prispôsobí najbližšiemu rovnocennému vecnému právu podľa právneho poriadku tohto štátu, pričom zohľadní ciele a záujmy, ktoré dotknuté vecné právo sleduje, a s ním spojené účinky.“

- 9 Kapitola VI nariadenia č. 650/2012, nazvaná „Európske osvedčenie o dedičstve“, obsahuje články 62 až 73. Článok 62 tejto kapitoly stanovuje:

„1. Týmto nariadením sa zavádza európske osvedčenie o dedičstve (ďalej len „osvedčenie“), ktoré sa vydá na účely použitia v inom členskom štáte a má účinky uvedené v článku 69.

2. Použitie osvedčenia nie je povinné.

3. Osvedčenie nenahrádza vnútroštátne doklady používané na podobné účely v členských štátoch. Osvedčenie, ktoré sa raz vydá na použitie v inom členskom štáte, má však účinky uvedené v článku 69 aj v členskom štáte, ktorého orgány ho vystavili v súlade s touto kapitolou.“

- 10 Článok 63 tohto nariadenia, nazvaný „Účel osvedčenia“, vo svojich odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Osvedčenie je určené na to, aby ho využívali dedičia, odkazovníci s priamymi právami k dedičstvu..., ktorí sa potrebujú v inom členskom štáte dovoliť svojho postavenia alebo uplatniť svoje práva ako dedičia alebo odkazovníci...“

2. Osvedčenie možno využívať najmä na preukázanie jednej alebo viacerých z týchto skutočností:

a) postavenie a/alebo práva každého dediča, prípadne odkazovníka uvedeného v osvedčení a ich príslušné dedičské podiely;

b) pridelenie konkrétneho majetku, ktorý je súčasťou dedičstva, dedičom, prípadne odkazovníkom uvedeným v osvedčení;

...“

11 Článok 68 uvedeného nariadenia, ktorý upravuje obsah osvedčenia, stanovuje:

„Ak sa to požaduje na účely, na ktoré sa osvedčenie vydáva, uvedú sa v ňom tieto informácie:

...

m) zoznam práv a/alebo majetku pre každého odkazovníka;

...“

12 Článok 69 rovnakého nariadenia, nazvaný „Účinky osvedčenia“, stanovuje:

„1. Osvedčenie má účinky vo všetkých členských štátoch bez potreby osobitného konania.

2. Platí domnienka, že osvedčenie je dokladom o skutočnostiach, ktoré boli preukázané podľa rozhodného práva pre dedenie alebo podľa iného rozhodného práva pre konkrétne skutočnosti. O osobe, ktorá je v osvedčení uvedená ako dedič, odkazovník,... platí domnienka, že má postavenie uvedené v osvedčení a/alebo práva alebo právomoci uvedené v osvedčení, pričom tieto práva alebo právomoci podliehajú výlučne podmienkam a/alebo obmedzeniam uvedeným v osvedčení.

...

5. Osvedčenie predstavuje platný doklad na zápis práva k majetku, ktorý je predmetom dedičstva, do príslušného registra členského štátu bez toho, aby bol dotknutý článok 1 ods. 2 písm. k) a l).“

Poľské právo

Občiansky zákonník

13 Článok 9811 ods. 1 Kodeks Cywilny (Občiansky zákonník) stanovuje:

„Porúčiteľ môže v závete zriadenom formou notárskej zápisnice určiť, že určená osoba nadobudne predmet odkazu ku dňu smrti (vindikačný odkaz).“

14 Podľa odseku 2 bodu 2 tohto článku 981¹ môže byť predmetom takého vindikačného odkazu spoluvlastnícky podiel na nehnuteľnosti, ktorý predstavuje prevoditeľné vlastnícke právo.

15 Článok 968 Občianskeho zákonníka sa vzťahuje na damnačný odkaz, pričom porúčiteľ môže zriadiť jednoduchý odkaz závetom v akejkoľvek prípustnej forme, predovšetkým aj vlastnoručným závetom. Týmto druhom odkazu je dedič povinný previesť právo k majetku na odkazovníka, pričom odkazovník môže od dediča požadovať výkon odkazu.

Notársky poriadok

- 16 Podľa článku 81 Prawo o notariacie (zákon, ktorým sa zavádza notársky poriadok) zo 14. februára 1991 (Dziennik Ustaw č. 22, čiastka 91) v znení zákona z 13. decembra 2013 (Dziennik Ustaw z roku 2014, čiastka 164) (ďalej len „notársky poriadok“), je notár povinný odmietnuť vykonať notárske úkony, ktoré sú v rozpore s právom.
- 17 Z článku 83 ods. 2 notárskeho poriadku vyplýva, že osoba, ktorej notár odmietol vykonať notársky úkon, môže podať proti tomuto odmietnutiu sťažnosť. Túto sťažnosť najskôr preskúma notár, ktorý odmietol úkon vykonať, a ktorý v prípade, že ju považuje za dôvodnú, požadovaný notársky úkon vykoná. Ak naopak notár sťažnosti nevyhoví, preskúma vec Sąd Okręgowy (Krajský súd, Poľsko), miestne príslušný podľa sídla notárskeho úradu.

Skutkové okolnosti vo veci samej a prejudiciálna otázka

- 18 Pani Kubická, poľská štátna príslušníčka s bydliskom vo Frankfurte nad Odrou (Nemecko), uzavrela manželstvo s nemeckým štátnym príslušníkom. Z toho zväzku sa narodili dve, ešte maloleté deti. Manželia sú spoluvlastníkmi, každý v jednej polovici, pozemku vo Frankfurte nad Odrou, na ktorom je postavený ich rodinný dom. Pani Kubická sa obrátila na notársky úrad so sídlom v Ślubiciach (Poľsko) s cieľom zriadiť svoj závet.
- 19 Pani Kubická si priala do svojho závetu vložiť vindikačný odkaz, ktorý je poľským právom dovolený, v prospech svojho manžela, a ktorého predmet je jej spoluvlastnícky podiel na spoločnej nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza vo Frankfurte nad Odrou. Pokiaľ ide o zvyšnú časť vecí tvoriacich jej dedičstvo, praje si zachovať zákonné nástupníctvo, na základe ktorého manžel a deti budú dediť rovným dielom.
- 20 Výslovne vylúčila uplatnenie jednoduchého odkazu (damnačného odkazu) upraveného v článku 968 Občianskeho zákonníka, keďže taký odkaz by spôsobil problémy súvisiace so zastupovaním jej maloletých detí, ktoré sú oprávnenými osobami, a viedol by aj k dodatočným nákladom.
- 21 Dňa 4. novembra 2015 zástupca notárky odmietol vykonať notársky úkon spočívajúci v zriadení závetu obsahujúceho vindikačný odkaz, ako požadovala pani Kubická, z dôvodu, že zriadenie závetu obsahujúceho taký odkaz je v rozpore s nemeckými právnymi predpismi a judikatúrou z oblasti vecných práv a zápisu vlastníckych práv v katastri nehnuteľností, ktoré treba zohľadniť v zmysle článku 1 ods. 2 písm. k) a l), ako aj článku 31 nariadenia č. 650/2012, a že taký úkon je teda v rozpore s právom.
- 22 Spresnil, že v Nemecku možno odkazovníka zapísať do katastra nehnuteľností iba na základe notárskej zmluvy o prechode vlastníckeho práva k nehnuteľnosti medzi dedičmi a odkazovníkom. Cudzie vindikačné odkazy sú v Nemecku cestou takzvaného prispôsobenia upravené na damnačné odkazy podľa článku 31 nariadenia č. 650/2012. Tento výklad vyplýva z odôvodnení nemeckého zákona, ktorým bolo zmenené vnútroštátne právo v súlade s ustanoveniami nariadenia č. 650/2012 [Internationales Erbrechtsverfahrensgesetz (zákon o medzinárodnom dedičskom konaní) z 29. júna 2015, BGBl. I, s. 1042].
- 23 Dňa 16. novembra 2015 podala pani Kubická na základe článku 83 notárskeho poriadku príslušnému notárovi sťažnosť proti rozhodnutiu, ktorým bolo odmietnuté zriadiť závet obsahujúci uvedený vindikačný odkaz. Tvrdila, že ustanovenia nariadenia č. 650/2012 treba vykladať autonómne a že v podstate žiadne z jeho ustanovení neodôvodňuje obmedziť rozhodné dedičské právo takým spôsobom, ktorý by ospravedlňoval neuznanie vecných účinkov vindikačného odkazu.

- 24 Z dôvodu, že sťažnosti, ktorú podala pani Kubická na notárskom úrade, nebolo vyhovené, podala pani Kubická žalobu na Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim (Krajský súd Gorzów Wielkopolski, Poľsko).
- 25 Vnútroštátny súd sa domnieva, že podľa článku 23 ods. 2 písm. b) a e), ako aj článku 68 písm. m) nariadenia č. 650/2012 sa na vindikačný odkaz vzťahuje rozhodné dedičské právo, avšak pýta sa, v akom rozsahu môže právo uplatniteľné v mieste, kde sa nachádza nehnuteľnosť, ktorá je predmetom tohto odkazu, obmedziť vecné účinky vindikačného odkazu, ktoré sú stanovené zvoleným dedičským právom.
- 26 Vzhľadom na to, že na základe článku 1 ods. 2 písm. k) nariadenia č. 650/2012 je „povaha vecných práv“ vylúčená z rozsahu pôsobnosti nariadenia, nemôže vindikačný odkaz, ktorý stanovuje dedičské právo, zakladať vecné práva, ktoré *lex rei sitae* odkázanej veci nepozná. Treba však určiť, či to isté ustanovenie tiež z oblasti pôsobnosti tohto nariadenia vylučuje možné dôvody nadobudnutia vecných práv. V tejto súvislosti sa vnútroštátny súd domnieva, že otázka nadobudnutia vecných práv vindikačným odkazom spadá výlučne do pôsobnosti rozhodného dedičského práva. Poľská právna náuka zastáva v tejto oblasti rovnaké stanovisko, avšak v dôvodovej správe k návrhu zákona o medzinárodnom dedičskom práve, ktorým sa menia ustanovenia týkajúce sa osvedčenia o dedičstve a niektoré ďalšie ustanovenia [Gesetzesentwurf der Bundesregierung, BT-Drs. 17/5451 zo 4. marca 2015], upravuje, že nemecké právo nemusí v rámci nariadenia č. 650/2012 uznať vindikačný odkaz vydaný na základe závetu zriadeného podľa práva iného členského štátu.
- 27 Vnútroštátny súd sa s odkazom na článok 1 ods. 2 písm. l) rovnakého nariadenia tiež pýta, či môže mať právo uplatniteľné na registre práv k nehnuteľnostiam alebo hnutelným veciam vplyv na dedičskoprávne následky odkazu. V tejto súvislosti spresňuje, že ak sa uzná, že odkaz vyvoláva vecné účinky v oblasti dedenia, právo členského štátu, v ktorom je tento register vedený, by slúžilo len na to, aby zapísalo následky dedičskoprávneho nadobudnutia a nemalo by žiadny vplyv na nadobudnutie ako také.
- 28 Z toho dôvodu sa tento súd domnieva, že výklad článku 31 nariadenia č. 650/2012 tiež závisí od toho, či členský štát, v ktorom sa vec, ktorá je predmetom odkazu, nachádza, môže alebo nemôže spochybniť vecný účinok tohto odkazu, ktorý vyplýva zo zvoleného dedičského práva.
- 29 Za týchto okolností Sąd Okręgowy w Gorzowie Wielkopolskim (Krajský súd Gorzów Wielkopolski) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru túto prejudiciálnu otázku:

„Majú sa článok 1 ods. 2 písm. k) a l) alebo článok 31 nariadenia [č. 650/2012] vykladať v tom zmysle, že umožňujú odmietnuť uznanie vecných účinkov vindikačného odkazu (*legatum per vindicationem*), ktorý je stanovený v rozhodnom dedičskom práve, ak sa odkaz týka vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza v členskom štáte, ktorého právo nepozná inštitút odkazu s priamym vecným účinkom?“

O prejudiciálnej otázke

O prípustnosti

- 30 Nemecká a maďarská vláda namietajú prípustnosť prejudiciálnej otázky z dôvodu, že je hypotetická.
- 31 Podľa ustálenej judikatúry je postup upravený v článku 267 ZFEÚ nástrojom spolupráce medzi Súdnym dvorom a vnútroštátnymi súdmi, ktorý súdom uvedeným ako posledné zveruje zodpovednosť posúdiť s prihliadnutím na osobitosti veci tak nevyhnutnosť rozhodnutia o prejudiciálnej otázke na vydanie

svojho rozhodnutia, ako aj relevantnosť otázok, ktoré kladú Súdnemu dvoru (pozri v tomto zmysle rozsudky z 3. apríla 2014, Weber, C-438/12, EU:C:2014:212, bod 34, ako aj z 2. marca 2017, Pérez Retamero, C-97/16, EU:C:2017:158, bod 20 a citovanú judikatúru).

- 32 Odmietnuť tak rozhodnúť o prejudiciálnej otázke, ktorú položil vnútroštátny súd, možno len vtedy, ak je zjavné, že požadovaný výklad práva Únie nemá nijaký vzťah k realite alebo k predmetu sporu vo veci samej, ak ide o problém hypotetickej povahy, alebo tiež vtedy, ak Súdny dvor nemá k dispozícii informácie o skutkovom a právnom stave nevyhnutné na užitočné zodpovedanie otázok, ktoré sú mu položené (pozri najmä rozsudky z 3. apríla 2014, Weber, C-438/12, EU:C:2014:212, bod 35, ako aj z 2. marca 2017, Pérez Retamero, C-97/16, EU:C:2017:158, body 21 a 22, ako aj citovanú judikatúru).
- 33 Nemecká vláda sa domnieva, že dôvody, pre ktoré by zriadenie závetu formou notárskej zápisnice uplatnením poľského práva zvoleného poručiteľom, podľa ktorého sa zriaďuje vindikačný odkaz týkajúci sa nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v Nemecku, malo byť protiprávne, jasne z rozhodnutia vnútroštátneho súdu nevyplýva.
- 34 V tejto súvislosti treba uviesť, že, ako uvádza vnútroštátny súd, článok 81 notárskeho poriadku stanovuje, že notár je tiež povinný odmietnuť vykonať notársky úkon, ktorý je v rozpore s právom. Okrem toho, ako bolo pripomenuté na pojednávaní, poľské súdy musia považovať ustanovenia závetu upravujúce vindikačný odkaz, ktoré sú z dôvodu ich právnej konštrukcie neúčinné, za v rozpore s právom.
- 35 V konaní vo veci samej sa pritom poručiteľka, ktorá si na základe článku 22 ods. 1 prvej vety nariadenia č. 650/2012 zvolila ako rozhodné poľské dedičské právo, usiluje o to, aby bol súčasťou jej závetu vindikačný odkaz, ktorý sa týka nehnuteľnosti nachádzajúcej sa v Nemecku, ktoré je členským štátom, v ktorom sa neuznávajú vecné účinky uvedeného odkazu.
- 36 Z návrhu na začatie prejudiciálneho konania tak jasne vyplýva, že výklad článku 1 ods. 2 písm. k) a l), ako aj článku 31 nariadenia č. 650/2012 je potrebný pre rozhodnutie v konaní vo veci samej. Vnútroštátnemu súdu totiž prináleží overiť s prihliadnutím na toto nariadenie odôvodnenosť odmietnutia notára vykonať notársky úkon, ktorého sa domáha navrhovateľka v konaní vo veci samej, z dôvodu, že taký úkon by bol v rozpore s nemeckými právnymi predpismi.
- 37 Maďarská vláda na podporu neprípustnosti prejudiciálnej otázky tvrdí, že táto otázka sa týka sporu, ktorý zatiaľ nevznikol, pretože poručiteľka nezomrela a nemeckému orgánu, ktorý je zodpovedný za vedenie katastra nehnuteľností, nebol podaný príslušný návrh týkajúci sa uvedenej nehnuteľnosti.
- 38 V tejto súvislosti stačí konštatovať, ako vyplýva z odôvodnenia 7 nariadenia č. 650/2012, že jeho cieľom je umožniť občanom usporiadať svoje dedičstvo vopred. Iba na základe takej okolnosti, že v konaní vo veci samej doposiaľ nedošlo k začatiu dedičského konania, nemožno preto usudzovať, že položená otázka má hypotetickú povahu.
- 39 S prihliadnutím na vyššie uvedené treba rozhodnúť, že prejudiciálna otázka je prípustná.

O veci samej

- 40 Svojou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa majú článok 1 ods. 2 písm. k) a l), ako aj článok 31 nariadenia č. 650/2012 vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby orgán členského štátu odmietol uznať vecné účinky vindikačného odkazu, ktorý je stanovený v rozhodnom dedičskom práve, ktoré si poručiteľ zvolil na základe článku 22 ods. 1 tohto nariadenia, pokiaľ dôvodom tohto odmietnutia je to, že tento odkaz sa týka vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza v tom členskom štáte, ktorého právo nepozná inštitút odkazu s priamym vecným účinkom k okamihu začatia dedičského konania.

- 41 Na úvod treba pripomenúť, že podľa článku 1 ods. 1 prvej vety nariadenia č. 650/2012 sa toto vzťahuje na dedenie majetku zosnulých osôb. Článok 3 ods. 1 písm. a) tohto nariadenia spresňuje, že pod dedením sa rozumie „prechod dedičstva po zosnulom a zahŕňa všetky dôvody prechodu majetku, práv a povinností z dôvodu smrti nezávisle od toho, či ide o prechod na základe právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti, alebo zo zákona“.
- 42 Je nesporné, že skutkové okolnosti vo veci samej sa týkajú dedenia zo závetu.
- 43 Zo znenia článku 22 ods. 1 nariadenia č. 650/2012 vyplýva, že poručiteľ si môže zvoliť za právo, ktorým sa riadi jeho celé dedičstvo, právo štátu, ktorého je štátnym príslušníkom. Treba tiež spresniť, že v článku 23 ods. 1 tohto nariadenia je zakotvená zásada jednoty rozhodného dedičského práva.
- 44 Normotvorca Únie tak spresnil, ako to vyplýva z odôvodnenia 37 uvedeného nariadenia, že z dôvodu právnej istoty a s cieľom predísť rozdeleniu dedičstva na niekoľko častí sa má uvedeným právnym poriadkom spravovať celé dedičstvo, t. j. všetok majetok tvoriaci dedičstvo bez ohľadu na povahu majetku a bez ohľadu na to, či sa majetok nachádza v inom členskom štáte alebo v treťom štáte. Uvedené právo v súlade s článkom 23 ods. 2 nariadenia č. 650/2012 tak upravuje najmä prechod majetku tvoriaceho súčasť dedičstva na dedičov alebo prípadne odkazovníkov.
- 45 V tejto súvislosti článok 1 ods. 2 nariadenia č. 650/2012 uvádza výpočet rôznych oblastí, ktoré sú z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia vylúčené, medzi ktorými je pod písm. k) tohto ustanovenia uvedená „povaha vecných práv“ a pod jeho písm. l) „zápis práv k nehnuteľnostiam alebo hnutelným veciam do registra vrátane právnych náležitostí takéhoto zápisu a účinky zápisu alebo opomenutia zápisu takýchto práv do registra“.
- 46 Pokiaľ ide po prvé o otázku, či sa má článok 1 ods. 2 písm. k) nariadenia č. 650/2012 vykladať v tom zmysle, že bráni odmietnutiu uznania vecných účinkov vindikačného odkazu, ktorý je stanovený v poľskom práve, v Nemecku, treba uviesť, že týmto ustanovením je z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia vylúčená „povaha vecných práv“.
- 47 Uvedené ustanovenie sa týka, ako to vyplýva z dôvodovej správy k návrhu nariadenia Európskeho parlamentu a Rady o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve [KOM(2009) 154 v konečnom znení, s. 5], kvalifikácie majetku a práva a určenia výsad držiteľa týchto práv.
- 48 Okrem toho sa rozsah pôsobnosti tohto ustanovenia tiež týka existencie a počtu vecných práv v právnom poriadku členských štátov (*numerus clausus*). Odôvodnenie 15 nariadenia č. 650/2012 totiž v tejto súvislosti spresňuje, že týmto nariadením nie je dotknutý obmedzený počet (*numerus clausus*) vecných práv, ktoré poznajú vnútroštátne právne poriadky niektorých členských štátov, a že od členského štátu by sa nemalo požadovať uznanie vecného práva, ktoré sa vzťahuje na majetok nachádzajúci sa v uvedenom členskom štáte, pokiaľ jeho právo nepozná dané vecné právo.
- 49 V prejednávanom prípade tak vindikačný odkaz podľa poľského práva, ako aj damnačný odkaz podľa nemeckého práva stanovujú podmienky prechodu vlastníctva majetku, teda, ako zdôraznil generálny advokát v bodoch 46 a 47 svojich návrhov, vecného práva, ktoré oba dotknuté právne poriadky poznajú. Priamy prechod vlastníckeho práva prostredníctvom vindikačného odkazu sa totiž týka výlučne podmienok prechodu tohto vecného práva v prípade smrti poručiteľa, ktorý, ako je uvedené v odôvodnení 15 nariadenia č. 650/2012, má toto nariadenie práve umožniť podľa rozhodného dedičského práva.
- 50 Článok 1 ods. 2 písm. k) nariadenia č. 650/2012 sa takých podmienok prechodu pritom netýka.

- 51 Treba preto konštatovať, že článok 1 ods. 2 písm. k) nariadenia č. 650/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni odmietnutiu uznania vecných účinkov vindikačného odkazu, ktoré uplatnením dedičského práva zvoleného poručiťom taký odkaz vyvoláva k okamihu začatia dedičského konania, členským štátom, ktorého právny poriadok nepozná inštitút vindikačného odkazu.
- 52 Po druhé, pokiaľ ide o otázku, či sa má článok 1 ods. 2 písm. l) nariadenia č. 650/2012 vykladať v tom zmysle, že bráni odmietnutiu uznania vecných účinkov vindikačného odkazu, treba uviesť, že podľa tohto ustanovenia je z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia vylúčený zápis práv k nehnuteľnostiam alebo hnutelným veciam do registra vrátane právnych náležitostí takéhoto zápisu a účinky zápisu alebo opomenutia zápisu takýchto práv do registra.
- 53 Odôvodnenie 18 nariadenia č. 650/2012 v tejto súvislosti spresňuje, že „právny poriadok členského štátu, v ktorom sa register vedie (v prípade nehnuteľného majetku *lex rei sitae*), určí zákonné podmienky a spôsob vykonania zápisu [vecného práva]“. Navyše podľa odôvodnenia 19 tohto nariadenia „ak si nadobudnutie práva na nehnuteľný majetok podľa právneho poriadku členského štátu, v ktorom sa register vedie, vyžaduje zápis do registra s cieľom zabezpečiť účinok *erga omnes* alebo s cieľom chrániť právne transakcie, mal by sa moment takéhoto nadobudnutia práva riadiť právnym poriadkom tohto členského štátu“.
- 54 Z toho vyplýva, že ako v podstate zdôraznil generálny advokát v bode 60 svojich návrhov, keďže sa článok 1 ods. 2 písm. l) nariadenia č. 650/2012 týka iba zápisu práv k nehnuteľnostiam alebo hnutelným veciam do registra vrátane právnych náležitostí takéhoto zápisu a účinkov zápisu alebo opomenutia zápisu takýchto práv do registra, podmienky nadobudnutia takých práv nefigurujú medzi oblasťami vylúčenými z pôsobnosti tohto nariadenia na základe tohto ustanovenia.
- 55 Tento výklad je podporený zásadou jednoty dedičského práva, ktorá je stanovená v článku 23 nariadenia č. 650/2012 a predovšetkým v ods. 2 písm. e) uvedeného článku, v ktorom sa stanovuje, že uvedené právo upravuje „prechod majetku, práv a záväzkov... na dedičov, prípadne odkazovníkov“.
- 56 Taký výklad zodpovedá cieľu sledovanému nariadením č. 650/2012 uvedenému v jeho odôvodnení 7, na základe ktorého sa snaží uľahčiť riadne fungovanie vnútorného trhu odstránením prekážok voľného pohybu osôb, ktoré v súčasnosti narážajú na problémy pri uplatňovaní svojich práv v kontexte dedenia, ktoré má cezhraničné dôsledky. V súlade s tým istým odôvodnením musia mať v európskom priestore spravodlivosti občania možnosť usporiadať svoje dedičstvo vopred.
- 57 Pokiaľ by sa v tomto kontexte pripustilo, že článok 1 ods. 2 písm. l) nariadenia č. 650/2012 umožňuje, aby bolo z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia vylúčené nadobudnutie vlastníctva k nehnuteľnostiam prostredníctvom vindikačného odkazu, viedlo by to k rozdeleniu dedičstva na niekoľko častí, čo je nezlučiteľné so znením článku 23 tohto nariadenia a s jeho cieľmi.
- 58 Článok 1 ods. 2 písm. l) nariadenia č. 650/2012 sa má preto vykladať v tom zmysle, že bráni odmietnutiu uznania vecných účinkov vindikačného odkazu, ktoré uplatnením vybraného rozhodného dedičského práva tento odkaz vyvoláva k okamihu začatia dedičského konania, v členskom štáte, ktorého právny poriadok inštitút vindikačného odkazu nepozná.
- 59 Navyše treba dodať, že nariadenie č. 650/2012 stanovuje zavedenie osvedčenia, ktoré má umožniť každému dedičovi, odkazovníkovi, či osobe, ktorá má právo uvedené v tomto osvedčení, aby v inom členskom štáte preukázal svoje postavenie a svoje práva, predovšetkým pridelenie konkrétneho majetku odkazovníkovi spomenutému v uvedenom osvedčení.
- 60 Podľa článku 69 ods. 1 tohto nariadenia má osvedčenie účinky vo všetkých členských štátoch bez potreby osobitného konania. Odsek 2 tohto článku upravuje, že o osobe, ktorá je v osvedčení uvedená ako odkazovník, platí domnienka, že má postavenie a práva uvedené v tomto osvedčení, pričom tieto práva podliehajú výlučne podmienkam a/alebo obmedzeniam uvedeným v uvedenom osvedčení.

- 61 Po tretie, pokiaľ ide o výklad článku 31 nariadenia č. 650/2012, treba pripomenúť, že podľa tohto článku, „ak sa osoba dovoľáva vecného práva, na ktoré má nárok na základe rozhodného práva pre dedenie, a právny poriadok členského štátu, v ktorom sa práva dovoľáva, dotknuté vecné právo nepozná, toto právo sa v prípade potreby čo najviac prispôsobí najbližšiemu rovnocennému vecnému právu podľa právneho poriadku tohto štátu, pričom zohľadní ciele a záujmy, ktoré dotknuté vecné právo sleduje, a s ním spojené účinky“.
- 62 V prejednávanej veci treba konštatovať, že vecné právo, ktoré chce pani Kubická previesť prostredníctvom vindikačného odkazu, je vlastníckym právom k jej spoluvlastníckemu podielu na nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza v Nemecku. Je nesporné, že nemecké právo pozná vlastnícke právo, ktoré by takto odkazovník na základe poľského práva nadobudol.
- 63 Článok 31 nariadenia č. 650/2012 sa netýka podmienok prechodu vecných práv, teda podmienok, ktoré sa uplatnia na vindikačné či damnačné odkazy, ale iba rešpektovania obsahu vecných práv, ktorý je vymedzený rozhodným dedičským právom (*lex causae*), a prebratia týchto vecných práv právnym poriadkom členského štátu, v ktorom sa uplatňujú (*lex rei sitae*).
- 64 Vzhľadom na to, že vecné právo, ktoré prechádza na základe vindikačného odkazu, je vlastníckym právom, ktoré je uznané v nemeckom práve, nie je tak potrebné uskutočniť prispôbenie podľa článku 31 nariadenia č. 650/2012.
- 65 Z toho vyplýva, že článok 31 nariadenia č. 650/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že bráni odmietnutiu uznania vecných účinkov vindikačného odkazu, ktoré uplatnením vybraného rozhodného dedičského práva tento odkaz vyvoláva k okamihu začatia dedičského konania, v členskom štáte, ktorého právny poriadok inštitút vindikačného odkazu nepozná.
- 66 S prihliadnutím na vyššie uvedené úvahy treba na položenú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 2 písm. k) a l), ako aj článok 31 nariadenia č. 650/2012 sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby orgán členského štátu odmietol uznať vecné účinky vindikačného odkazu, ktorý je stanovený v rozhodnom dedičskom práve, ktoré si poručiteľ zvolil na základe článku 22 ods. 1 tohto nariadenia, pokiaľ dôvodom tohto odmietnutia je to, že tento odkaz sa týka vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza v tom členskom štáte, ktorého právo nepozná inštitút odkazu s priamym vecným účinkom k okamihu začatia dedičského konania.

O trovách

- 67 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdnym dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdnym dvorom (druhá komora) rozhodol takto:

Článok 1 ods. 2 písm. k) a l), ako aj článok 31 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve sa majú vykladať v tom zmysle, že bránia tomu, aby orgán členského štátu odmietol uznať vecné účinky vindikačného odkazu, ktorý je stanovený v rozhodnom dedičskom práve, ktoré si poručiteľ zvolil na základe článku 22 ods. 1 tohto nariadenia, pokiaľ dôvodom tohto odmietnutia je to, že tento odkaz sa týka vlastníckeho práva k nehnuteľnosti, ktorá sa nachádza v tom členskom štáte, ktorého právo nepozná inštitút odkazu s priamym vecným účinkom k okamihu začatia dedičského konania.

Podpisy